

Kertomukset hautarauniokaivauksista 15/6 - 6/7 1938
 Vähänkyrön Hiiripellon, Selkämäen ja Saarenpään kylissä,
 jotka ylioppilas Esko Sarasmo apunaan ylioppilas V. Maa-
 joki ja maisteri Hilikka Vilppula suoritti VELY:n (Vaasan
 Entiset Lyseolaiset ry.) rahoittamalla kaivausretkellä
 Vähän- ja Isonkyrön pitäjissä 15/6 - 15/7 1938.

Kertomuksiin liittyy 6 karttaa ja 23 valokuvaa.

Hiiripelto
 Ojamäki
 Röykkiö n:o
 2.

Vähänkyrön Hiiripellon kylän Ojamäellä Viljo Vuolteen
 talon maalla tutkittiin röykkiö n:o 2 (E. Sarasmon
 kartassa). Paikka on n. 1 km Kyrönjoesta, joen poh-
 joispuolella ja taloud. kartan mukaan n. 4,9 km
 Vähänkyrön kirkosta eteläkaakkoon.

Kertomukseen liittyy kartat n:o 1-2 ja
 valokuvat n:o 1-5. (Päiväk. 16/7 1938)
 K.M. 10680:1-2, 10848:1-16, levyt 12105-110.
 Ks. myös E. Sarasmon kertomus v:lta 1937
 ja prof. A. Äyräpään kertomukset vv. 1933
 ja 1934.

Röykkiön löysi isäntä Viljo Vuolle 20/7 1937. Hän oli
 kiinnostuneena seurattuaan tonttimaansa laidassa olleen röyk-
 kiö n:o 1:n kaivausta ryhtynyt tarkastelemaan Ojamäellä kivien
 eteläpuolia ja r. n:o 2:n silmäkivien luota löysikin väkipuukon
 tyvipuolen ja poltettua luuta (K.M. 10680:1-2) Röykkiö otet-
 tiin v. 1938:n kaivausohjelmaan.

Tutkittu röykkiö sijaitsee parisataa metriä pitkän mata-
 lan ja kivikkoisen Ojamäen Kyrönjoen puoleisessa päässä. Se

on mäen itälaidalla loivasti viettävällä rinteellä 60 m koilliseen v. 1937 tutkitusta röykkiöstä. Röykkiön reunan luota mäki alkaa verraten jyrkästi laskeutua itään peltoaukean tasolle. Eteläpuolella maa viettää loivemmin (valok. 1-2).

Röykkiön paikalla ei ollut muutamia katajia lukuunottamatta isompaa kasvillisuutta, mutta sammal ja nurmi kätkivät sen niin, että vain suuremmat kivet olivat näkyvissä, ja vain vain röykkiön saattoi erottaa ympäröivästä kivikkoisesta mäestä. Paitsi mainittua Vuolteen isännän suorittamaa penkomista, ei röykkiö näyttänyt kaivellulta.

Kooltaan raunio oli 9 x 9 m. Keskellä oli erityinen silmäkivi, tasapintainen n. $2\frac{1}{2}$ x $1\frac{1}{2}$ m laaja, mutta aivan matala. Reunakiveys oli kohtalaisen selvä, mutta kivet eivät siinä olleet erikoisen suuria. Varsinainen röykkiökiveys oli erikokoista. Yleensä kivet olivat suurehkoja, miehennostannaisia ja sitä suurempia, joukossa suuria maakiviäkin. Kuten profiileista-kin havaitsee oli kiviä yleensä vain yhdessä kerroksessa.

Hautausjätteinä tavattiin:

2 väkipuukkoa, paloina (10680:1, 10848:4-6 ja 10848:7-8)
puukko (10848:1)

putkikeihään putki (10848:9-10)

rautahelaa 3 palaa (10848:2-3)

levymäisiä raudanpaloja

poltettua luuta n. 700 gr.

Esineet olivat tiuhassa luualueessa silmäkivien eteläpuolella metrin päässä siitä. Ainoastaan keihäänkärki oli luualueen ulkopuolella. Luualueella oli kyllä silmäkiven länsipuolellakin. Ruutujen B ja C:5 alueilla luuta oli jonkun verran alkaen heti pintaturpeen alta ja jatkuen ohuelta pohjamaassa. Vain eräässä kohden niitä oli 15 cm syväälle. Heikkona tätä luualueella oli löydösalueelle asti. Puukon (10848:1) luona oli tiuhasti luuta ulottuen 10 cm syväälle. Tiuhaa luualueella jatkui sitten n. 5 cm paksulta silmäkivien eteläpuolelle. 10848:4-5 vaiheilla oli pintaosassa olevien luiden alla n. 10 cm syvässä lastan kokoi-

nen liettynyt nokipesäke, seassa luunsirujakin. Samoin löydösten 10848:2-3 luona oli syvällä (kork. 1,67) nokea. Muualla röykkiössä tavattua hiiltä ei voinut erottaa luontaisesta pintahiilestä. Pidettyä maata ei luualueen ulkopuolella ollut, vaan oli pintaturpeen alla heti mäkisora. Luualueessakin pidetty kerros oli ohut, 5, korkeintaan 10 cm.

Tutkittaessa röykkiö osoittautui siis tyypilliseksi polttohauroröykkiöksi silmä- ja reunakivineen ja erityisine luualueineen. Ruumiinpolttota ei ole paikalla suoritettu. Poikkeuksellista röykkiössä oli sen mataluus. Tämä on nähtävästi sekundäärinen piirre, sillä tiedetään kaikkialta lähistöltä kuljetetun kiviä Hiirikosken patoon. Niinpä oli edellisellä kesänä tutkitussa röykkiössä n:o 1 toisessa, tasamaan puoleisessa osassa vain pohjakivet jäljellä, kun taas toinen, louhikon puoleinen osa, oli 3 kivikerrosta paksu.

Haudan ikää ei voida tarkemmin määrätä, sillä kaikki antimina olleet rautaesineet olivat vain paloina säilyneet. Todennäköisesti röykkiö kuitenkin on kansainvaellusajalta, mahdollisesti sen keskivaiheilta, jolloin väkipuukot meillä ovat tulleet erityisen suosituiksi.

Kaivauksen jälkeen kivet kasattiin entiselle paikalleen. Ojamäki tarkastettiin kauttaaltaan kaivelemalla, mutta ei tavattu mitään uusiin hautapaikkoihin viittaavaa, enempää kuin läheiseltä luoteispuolella olevalta kivikkoiselta mäeltäkään.

Korkeus merestä. Vuolteen Ojamäen röykkiöiden korkeus meren pinnasta määrättiin vaakitseamalla ne Kyrönjoen pituusprofiilin (laatinut ins. Olli Märtikainen 20 p. heinäk. 1915) kiintopisteeseen n:o 14, jonka korkeus merestä on 12,70 m.

1) Kiintopiste on pituusleikkauskarttaan merkitty joen etelärannalle hieman riippusillasta alaspäin. Tällä kohtaa rantakalliassa oli kuitenkin muutaman metrin päässä toisistaan kaksi n:o 14:11 merkittyä kp:tä, korkeusero 0,58 m. Kauan paikalla asunut voimalaitoksen koneenkäyttäjä kertoi ins. Märtikaisen (1913/14?) tehneen ylemmän kiintopisteen, koska alempi silloin oli saharakenuksen sisässä ja hankalasti käytettävissä. Karttaan näyttää kuitenkin merkityn alempi kp., sillä Hiirikosken järjestelypadon korkeus on juuri sitä 1,70 m alempana ja padon korkeuden tiedettiin olevan 11 m meren pinnasta.

Röykkiö n:o 1 kp. on 5,45 m jokiprofiilin kp. 14:ää ylempänä ja korkeus merestä siis 18,15 m. Röykkiö n:o 2:n kiintopiste on 0,5 m edellistä alempana, korkeus siis 17,65 m. Kun molempien röykkiöiden pohjat ovat metrin kiintopisteitä alempana, saadaan röykkiöiden korkeudeksi merestä

R n:o 1 = n. 17 m ja R n:o 2 = n. 16 $\frac{1}{2}$ m.

Professori Äyräpää kertomuksessaan v:ltä 1933 laskee Kyrönjoen suun koko kansainvaellusajan olleen Hiirikosken luona ja olettaa Ojamäen olleen silloisessa jokisuussa sijaitseva saari tai niemi. Suoritetut korkeusmääräykset tukevat tätä päätelmää.

Röykkiö n:o 2:n itäpuolella oli kylläkin peltoaukean korkeus n. 15 $\frac{1}{4}$ m merestä ja samalle tasolle kohosi pellon pinta Ojamäen eteläpuolellakin. Siis nämä lähiseudut näyttävät olleen kansainvaellusajan alkupuolella, röykkiöhautausten aikoina, jo maata. Ojamäen länsireunassa olevan sillan korkeus merestä on n. 13 m; uomassa virtaavan puron pohja on metriä alempana. Ainakin tässä on meri tullut Ojamäen äärille. Kuinka paljon meri muuten silloin on mäkeä rajoittanut on vaikeampi määritellä jo senkin vuoksi, että tutkittuja hautoja on vaikea tarkalleen ajoittaa.

Isko Sarasimo

Vähäkylä, Hämäläinen
Ojanmäki, rykköskirja n. 2

Vähäkylä, Hiripelto, Ojamäki,
Vuolle.

lv. 12.105

1. Ojamäki idästä, katolta. Röykkiö n:o 1(↓), n:o 2(↓)

lv. 12.106

2. Röykkiö n:o 2, idästä, kaivauksen aikana.

lv. 12.107

3. Röykkiö n:o 2 pintapuhdistuksen jälkeen, etelä-kaakosta.

4. Sarasmo 20/6 - 38. (kain.kert.)

Vähäkylä, Hiripeltö, Ojamäki, Vuolle.
Röykkiö n:o 2

lv. 12 108

lv. 12 109

4. Röykkiö pintapuhdistuksen jälkeen etelästä. 18/16.

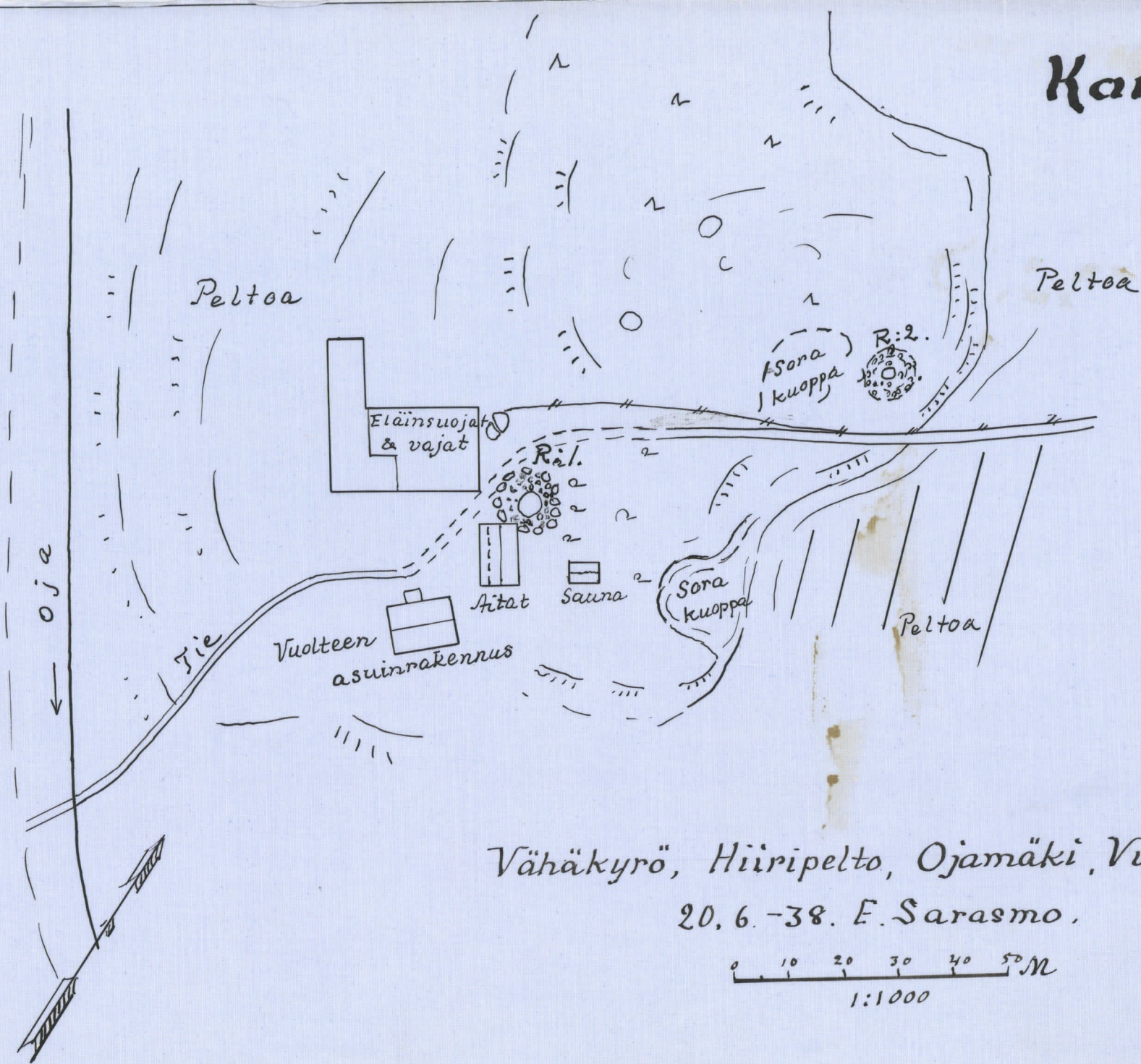

lv. 12 110

5. Röykkiö lännestä, työkuva.
Suoteissectoria kaivetaan, etelästä
puolta kartotetaan.

7. Saraamon kivi kertomus. - 38.

Kartta 1

Vähäkyrö, Hiiripelto, Ojamäki, Vuolle
20.6.-38. E. Sarasmo.

0 10 20 30 40 50 M
1:1000

